

ISBN: 978-625-7014-35-9

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 246

Osmanlı Klasikleri

Editör

Dilâra Yabul İşleyen

Kapak

Harun Tan

Düzeltili

Cihan Aldık

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Mart 2020
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mah. Güvercin Cad.

No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok

Kat: 2 34310 Haramidere -

Avcılar / İstanbul Sertifika No: 44452

Tel: 212.412 17 00

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Hak Âşıklarına Rehber
Hediyetü'l-Müştâk

LA 'LÎ - ZÂDE ABDÜLBÂKÎ

HAZIRLAYAN
BÜNYAMİN AYÇİÇEĞİ

KETEBE

La'li-zâde Abdülbâki

Mesnevî şârihi Sarı Abdullah Efendi'nin kızının oğlu olan Lâ'li Şeyh Muhammed Efendi'nin oğludur. 1087/1676 senesinde İstanbul'da doğmuştur. Eğitimi tamamlandıktan sonra müderris olarak görev yapmaya başlamıştır. Bir süre Fatih'te Kâtip Mustafa Efendi Medresesi'nde hocalık yapmıştır. Bayramiliğinin yanı sıra 1120/1708 senesinde İstanbul'a ikinci sefer gelen Şeyh Murâd-ı Nakşibendî'ye (ö.1133/1721) intisap etmiş ve sülûkunu tamamlamıştır. İftiraya uğraması sebebiyle Limni Adası'na sürgün edilmiştir. Sürgünden döndükten sonra Vâlide Sultan Medresesi müderrisliğine tayin edilmiştir. Ardından İstanbul kadısı olmuş, sonra da Anadolu kazaskerliğine terfi etmiştir. Son yıllarını Eyüp'te yaptırdığı kalenderhanede geçirmiştir. 1159/1746 senesinde İstanbul'da vefat etmiştir.

Bünyamin Ayçiçeği

1976 yılında İstanbul'da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimi ni İstanbul'da tamamladı. 1998'de Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda *Sarı Abdullah Efendi'nin Hayatı, Eserleri ve Gülşen-i Râz Adlı Mesnevisinin Transkripsiyonlu Metni* adlı yüksek lisans teziyle 2001 yılında bilim uzmanı unvanını; 2014 yılında Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda *Behiştî Ahmed Sinan'ın (ö. 917/1511-12?) İskender-nâme'si (İnceleme-Metin)* adlı teziyle de bilim doktoru unvanını aldı. 1998-2014 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği yaptı. 2012-2014 yılları arasında Kuveyt'te Türk Büyükelçiliği'nde Türkçe Okutmanı olarak görev yaptı. 2014 yılında, hâlen görev yapmakta olduğu İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde çalışmaya başladı. Yazarın, bilimsel kitapları yanında ulusal ve uluslararası dergilerde yayımlanmış makaleleri bulunmaktadır.

İçindekiler

Kısaltmalar.....	5
Ön Söz.....	6

BİRİNCİ BÖLÜM

LA‘LÎ-ZÂDE ABDÜLBÂKÎ’NİN (ö. 1746)
HAYATI VE ESERLERİ

A. Hayatı.....	13
B. Eserleri.....	16

İKİNCİ BÖLÜM

HEDİYYETÜ’L-MÜŞTÂK FÎ
ŞERHİ MESLEKİ’L-UŞŞÂK

A. Sadeleştirilmiş Metin.....	19
B. Transkripsiyonlu Metin.....	100
1. Nüshaların Tavsifi ve İçerikleri.....	100
2. Metnin Kuruluşunda Takip Edilen Usul.....	105
3. Türkçe Bazı Ekler ve Kelimelerin İmlâsı.....	105
4. Arapça ve Farsça Terkip, Ek ve Kelimelerin İmlâsı.....	107
5. Transkripsiyon Sistemi.....	108
6. Metin.....	110
Fotoğraflar.....	219
Kaynakça.....	223

Kısaltmalar

- age** : Adı geçen eser
agm : Adı geçen makale/madde
agt : Adı geçen tez
Bşk. : Başkanlığı
C. : Cilt
DİA : Diyanet İslam Ansiklopedisi
Haz. : Hazırlayan(lar)
nu. : numara(sı)
ö. : ölüm(ü)
s. : sayfa
S. : sayı

Ön Söz

Her metnin oluşturulduğu dönemle arasında sıkı bir ilişki bulunur. Bu sebeple bir metnin hakkıyla anlaşılabilmesi için yazıldığı dönemin özelliklerinin, anlayış tarzının, fikrî ve iç-timaî yapısının bilinmesi gerekmektedir. Klasik Türk edebiyatına dahil olan metinlerin ne şekilde anlaşılması ve açıklanması gerektiği şerh çalışmalarının temel konusu olmuştur. Bu geleneğe bağlı olarak kaleme alınan metinlerin daha iyi çözümlenebilmesi için özellikle dînî literatürün, kelimelerin kullanıldığı dönemdeki anlamlarının ve anlam çeşitlerinin, şerh metotlarının bilinmesi, bu çerçevede metinlerin değerlendirilmesi icap eder. Bu da klasik şerh metodunu yansıtan metinlerin incelenmesi yoluyla olacaktır.

XVIII. yüzyıl Osmanlı müellifleri arasında yer alan La‘lî-zâde Abdülbâkî, mensup olduğu Bayrâmî-Melâmî ekolü hakkında bilgi veren eserleriyle bilinmektedir. Büyük dedesi Sarı Abdullâh Efendi’nin (ö.1071/1660) *Meslekü’l-Uşşâk* kasidesine yazdığı şerh, özellikle Türk tasavvuf anlayışını, mensup olduğu ekolün âdâbını yansıtmaları bakımından önem arz etmektedir.

Hazırlanan bu çalışmadan önce La‘lî-zâde Abdülbâkî’nin şerhi üzerine yapılmış iki çalışma tespit edilmiştir. Abdur-

rezzak Tek tarafından 2007 senesinde, *Melâmet Risâleleri Bayrâmî Melâmîliği'ne Dâir* adıyla melâmetle ilgili bilgiler veren ve Melâmî büyüklerine âit çeşitli risâleleri içeren bir kitap yayımlanmış, bu eserin 457-521. sayfaları arasında *Hediyyetü'l-Müştâk*'a da yer verilmiştir. 2009 senesinde de Zeynep Akkaya tarafından *Lâlîzâde Abdülbâki'nin Hediyyetü'l-Müştâk İsimli Şerhi* adıyla bir yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Her iki çalışma da eserin Süleymaniye Kütüphanesi Pertev Paşa 636 numarada bulunan nüshası üzerinden hazırlanmıştır. Ancak bu çalışmalarda *Hediyyetü'l-Müştâk*'ın transkripsiyonlu metni verilmemiş ve eserin müellif nüshasıyla mukâbele edilerek istinsah edilmiş olan Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine 1312 (TSMK H, nu. 1312) numarada bulunan önemli bir nüshası görülemez ve nüshalar karşılaştırılarak edisyon kritik yapılamamıştır. Ayrıca dil içi çeviriye/sadeleştirilmiş metne de yer verilmemiştir. Zeynep Akkaya'nın çalışmasında, eser incelemesi kısmında gösterilen hassasiyeti ve özeni özellikle vurgulamak gerekmektedir. Ayrıca Abdurrezzak Tek'in Bayrâmî Melâmîliğine dâir kapsamlı ve mühim çalışmasında da amaç, Melâmîliğe dâir birçok risâlenin toplu hâlde yayımı ve Bayrâmî Melâmîliğinin anlayış tarzıyla ilgili bilgi vermek olduğundan söylediğimiz tarzda bir yayın tercih edilmemiş olabilir.

Bu çalışma, yukarıda bilgi verilen diğer eserlerden farklı olarak şu şekilde meydana getirilmiştir: Çalışmanın birinci bölümünde şâirin hayatı ve tespit edilebilen eserleri hakkında bilgi verildikten sonra ikinci bölümünde, sadeleştirilmiş metne yer verilmiştir. Ardından eserin tespit edilebilen nüshalarının tavsifleri yapılmıştır. Sonrasında müellif nüshasıyla mukâbelede bulunmuş TSMK H, nu. 1312'de kayıtlı nüsha esas alınarak edisyon kritik yapılmış ve transkripsiyon sistemine uyularak metin ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca metin kuruluşunda takip edilen usûl bu bölümde ele alınmıştır. Metin tesisinde XVIII. yüzyıl Türkçesine ait gramer özellikleri

ve nüshalardaki bazı harekeli kelimeler dikkate alınmış ve imlâ hususiyetleri, başlıklar hâlinde ele alınıp izah edilmiştir. Çalışmanın sonuna da La‘î-zâde Abdülbâkî’nin kabrinin fotoğrafları ve Sarı Abdullah Efendi’nin hatt-ı destinden örnek bir sayfa eklenmiştir.

Gerek bu çalışmada gerek diğer ilmî çalışmalarımızda karşılaştığımız problemlerin halline dâir talepleri hiçbir zaman karşılıksız bırakmayan kıymetli hocalarım Prof. Dr. Nihat Öztoprak’a ve Prof. Dr. Orhan Bilgin’e teşekkür etmeyi bir borç bilirim. XVIII. yüzyıl Türk şerh geleneğini yansıtmaya bakımından önem arz eden *Meslekü’l-Uşşâk* şerhi, meraklılarına hakkıyla tanıtılabilmişse çalışma gayesine ulaşmış olacaktır.